

Eläketurvakeskuksen tietotilinpäätös **2020**

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Sisällysluettelo

1.	Yleistä.....	3
2.	Tietosuoja koskevat säännökset.....	4
3.	Rekisterinpitäjän velvollisuudet.....	5
	3.1 Osoitusvelvollisuus.....	5
	3.2 Tiedottaminen rekisteröidyille henkilötietojen keräämisestä ja käsittelystä.....	6
	3.3 Henkilötietojen tietoturvaloukkauksista tiedottaminen.....	6
	3.4 Tietosuoja ja tietoturva prosessien ja tietojärjestelmien suunnittelussa.....	6
	3.5 Henkilötietojen säilyttämisaikojen ja -perusteiden määrittely.....	7
	3.6 Vaikutustenarviointi.....	7
	3.7 Tietosuojavastaava.....	7
4.	Rekisteröidyn oikeudet.....	8
5.	Tietojen suojaaminen Eläketurvakeskuksessa.....	9
	5.1 Salassapitovelvollisuus.....	9
	5.2 Tietoturva.....	9
	5.3 Henkilötietojen käytönvalvonta.....	9
5.4 Käyttövaltuudet.....	10	
5.5 Tiedonhallinta ja henkilötietojen elinkaari.....	11	
5.6 Henkilöstön tietosuojakoulutus.....	11	
6.	Henkilötietojen käsittely Eläketurvakeskuksen tehtävissä Eläketurvakeskuksen tehtävissä.....	12
	6.1 Käsittelyn lainsäädännölliset perusteet.....	12
	6.2 Eläketurvakeskuksen henkilörekisterit.....	14
	6.3 Käsiteltävät henkilötiedot.....	15
	6.4 Tietojen saaminen.....	15
	6.5 Palvelut viranomaisille ja lakisääteisiä tehtäviä hoitaville toimijoille.....	16
	6.6 Tulorekisterin ja EESSI-liikenteen käyttöönoton vaikutukset tietovirtoihin.....	19
	6.7 Eläkkeet ulkomailta.....	20
	6.8 Ulkomaantyön vakuuttaminen.....	20
	6.9 Työnantaja- ja yrittäjävalvonta.....	21
	6.10 Muut työeläketurvan toimeenpanon palvelut.....	21
	6.11 Asiakaspalvelu.....	22
	6.12 Tilasto-, tutkimus- ja suunnittelutoiminta.....	22
7.	Tietosuojan kehittäminen.....	24
	7.1 Eläketurvakeskuksen tietosuojan kehittämistarpeet.....	24
7.2 Työeläkealan yhteisten tietojärjestelmien kehittämistarpeet.....	24	

1.

Yleistä

Tämä tietotilinpäätös antaa kokonaiskuvan Eläketurvakeskuksen henkilötietojen käsittelyn periaatteista ja nykytilasta.

Eläketurvakeskuksen lakisääteisten työeläketurvan tehtävien hoitaminen edellyttää henkilötietojen käsittelyä. Kun Eläketurvakeskus käsittelee henkilötietoja, noudattaa se lakia, huolellisuutta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä toimii muutoinkin niin, ettei rekisteröityjen yksityiselämän suojaa ja muita perusoikeuksia loukata.

Eläketurvakeskus käsittelee toiminnassaan myös muita henkilötietoja kuin lakisääteisen työeläketurvan hoitamiseen liittyviä henkilötietoja. Nämä ovat pääasiassa:

- Eläketurvakeskuksen koulutuksiin ja tapahtumiin osallistuvien henkilöiden henkilötiedot
- sidosryhmien yhteyshenkilöiden (esimerkiksi yhteistyöryhmien) henkilötiedot
- julkaisujen ja tiedotteiden vastaanottajien yhteystiedot.

Henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikkea tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvää tietoa.

2.

Tietosuojaa koskevat säännökset

EU:n yleinen tietosuojasetus (nk. GDPR) säätelee yksilön, yrityksen tai organisaation tekemää henkilötietojen käsittelyä EU:ssa. Tietosuojalaki (1050/2018) täsmentää ja täydentää tietosuojasetusta ja sen kansallista soveltamista.

Eläketurvakeskus on työntekijän eläkelain (TyEL) mukaista lakisääteistä työeläketurvaa hoitaessaan julkisuuslain (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta) 4§:n 2 momentin tarkoittama julkista tehtävää hoitava yhteisö, joka käyttää julkista valtaa.

Julkisen vallan käytön osalta Eläketurvakeskusta koskee julkisuuslaki. Muutoinkin Eläketurvakeskuksessa sovelletaan julkisuuslain säännöksiä, jotka koskevat:

- 1) asiakirjasalaisuutta;
- 2) vaitiolovelvollisuutta;
- 3) tietojen hyväksikäyttökieltoa;
- 4) salassa pidettäviä asiakirjoja koskevia 22–24 §:ää; ja
- 5) rangaistussäännöksiä sisältävää 35 §:ää.

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 4 lukua ja 22–27 §:ää sovelletaan Eläketurvakeskukseen siltä osin kuin se hoitaa julkista hallintotehtävää.

3.

Rekisterinpitäjän velvollisuudet

Henkilötietoja käsitellessään Eläketurvakeskus toimii EU:n tietosuoja-asetuksen tarkoittamana rekisterinpitäjänä, ja sitä koskevat tietosuojalainsäädännön mukaiset rekisterinpitäjälle säädetyt velvoitteet.

3.1 Osoitusvelvollisuus

Eläketurvakeskus noudattaa EU:n tietosuoja-asetusta henkilötietojen käsittelyssä ja toteuttaa tietosuojaperiaatteita myös käytännössä. Tietosuoja-asetus myös velvoittaa osoittamaan tämän.

Eläketurvakeskus on laatinut kattavat tietosuojalinjaukset ja ohjeistukset osoitukseksi lain ja hyvien käytäntöjen noudattamisesta. Tietosuojadokumentaatio koostuu muun muassa seuraavista ohjeista ja linjauksista:

- tietosuojapolitiikka
- tietoturvapoliittika
- lokipoliittika
- henkilötietojen käsittelyn perusteet
- seloste käsittelytoimista
- tietosuojaselosteet

- käyttövaltuushallinnan, henkilörekistereiden käytön ja henkilötietojen käytönvalvonnan sekä tietoturvapoikkeamien hallinnan periaatteet
- tietoturvaohjeet
- ohjeet henkilötietojen käsittelijöille
- osastojen työohjeet
- tietojen luovutusta koskevat ohjeet
- rekisteröidyn tarkastusoikeutta koskevat ohjeet
- järjestelmäkehityksen ja sovellushallinnan ohjeet
- testausohjeet
- asiakirjojen säilytystä ja arkistointia koskevat ohjeet
- ohjeet koskien henkilötietojen käsittelyä Eläketurvakeskuksen suunnittelu, tilasto- ja tutkimustoiminnassa.

Vuonna 2020 tehtiin tietosuojan sisäinen tarkastus. Merkittävimmät havainnot koskivat asiakirjahallintoa ja järjestelmien lokitusta. Tarkastuksessa havaitut puutteet ja annetut suositukset huomioidaan tietosuojan ja tietojärjestelmien kehittämissä vuonna 2021.

3.2 Tiedottaminen rekisteröidyille henkilötietojen keräämisestä ja käsittelystä

Henkilötietojen käsittelystä on julkaistu tietosuojaselosteet Eläketurvakeskuksen internet-sivuilla. Lisäksi sivuilla on tietoa henkilötietojen käsittelystä ja rekisteröityjen oikeuksista. Jos henkilötietoja kerätään suoraan rekisteröidyltä, informoidaan henkilöä myös tietojen keräämisen yhteydessä.

Eläketurvakeskus laatii vuosittain tietotilinpäätöksen, josta saa kokonaiskuvan sen henkilötietojen käsittelyn nykytilasta.

3.3 Henkilötietojen tietoturvaloukkauksista tiedottaminen

Eläketurvakeskus ilmoittaa henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta tietosuojavaltuutetulle ilman aiheetonta viivytystä ja mahdollisuuksien mukaan 72 tunnin kuluessa. Myös rekisteröityjä informoidaan, jos loukkauksen arvioidaan aiheuttavan suuren riskin rekisteröityjen oikeuksille ja vapauksille.

Vuonna 2020 tehtiin Tietosuojavaltuutetun toimiston kehotuksesta ilmoitus yhdelle rekisteröidylle jo vuonna 2019 tapahtuneesta tietoturvaloukkauksesta.

Vuonna 2020 ei havaittu tietosuojavaltuutetun toimistolle raportoitavia henkilötietojen tietoturvaloukkauksia.

3.4 Tietosuoja ja tietoturva prosessien ja tietojärjestelmien suunnittelussa

Eläketurvakeskus ottaa huomioon tietosuoja- ja tietoturva-vaatimukset kaikessa henkilötietojen käsittelyyn liittyvässä suunnittelussa. Keskeisiä vaatimuksia ovat muun muassa:

- tietosuojaperiaatteiden toteutuminen
- rekisteröityjen oikeuksien varmistaminen
- henkilötietojen käsittelystä rekisteröidylle aiheutuvien riskien minimointi
- tietojen luottamuksellisuuden, eheyden, saatavuuden ja kiistämättömyyden varmistaminen eri toimenpiteiden avulla.

3.5 Henkilötietojen säilyttämisaikojen ja -perusteiden määrittely

Eläketurvakeskus säilyttää henkilötietoja työeläketurvan toimeenpanoa ja muita lakisääteisiä tehtäviään varten. Tietojen säilytysaikojen osalta noudatetaan työeläkelakien säännöksiä (TyEL 218 § ja YEL 160 §) ja arkistolakia.

3.6 Vaikutustenarviointi

Kun Eläketurvakeskus rakentaa uusia tietojärjestelmiä tai –palveluita, arvioidaan vaikutukset henkilötietojen suojaan. Arvioinnilla halutaan varmistaa, että henkilötietojen käsittely ei aiheuta riskiä rekisteröidyn oikeuksille.

Eläketurvakeskus kuulee tietosuojavaltuutettua, jos vaikutustenarviointi osoittaisi, ettei riskejä ole pystytty laskemaan hyväksyttävälle tasolle.

Vuonna 2020 aloitettiin vaikutustenarviointi kansallisen tulorekisterin tulotietoilmoitusten näkyvyydestä Eläketurvakeskuksen käsittelijöille.

3.7 Tietosuojavastaava

Koska Eläketurvakeskuksen keskeiset tehtävät muodostuvat henkilötietojen laajamittaisesta käsittelystä, ja suuressa osassa tehtäviä käytetään julkista valtaa, on Eläketurvakeskus nimittänyt tietosuoja-asetuksen edellyttämän tietosuojavastaavan.

Tietosuojavastaava varmistaa ja valvoo tietosuojan toteutumista Eläketurvakeskuksessa.

Tietosuojavastaava:

- osallistuu tietosuoja- ja tietoturvaohjeiden valmisteluun
- antaa tietosuojaan liittyvää koulutusta
- toimii rekisteröityjen yhteyshenkilönä tietosuoja-asioissa.

4.

Rekisteröidyn oikeudet

Kun kyse on lakisääteisen eläketurvan ja Eläketurvakeskuksen lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, rekisteröidyllä on oikeus:

- tarkastaa omat tietonsa
- vaatia tietojensa korjaamista ja täydentämistä
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetulle, mikäli Eläketurvakeskus ei noudata rekisteröidyn tietojen tarkastus- tai korjauspyyntöä.

Rekisteröityjen yhteydenotot Eläketurvakeskuksen tietosuojavastaavalle v. 2020

4 kpl

Tarkastusoikeuden käyttäminen

3 kpl

Rekisteröityjen yleinen neuvonta tietosuojasioissa ja lisätietopyynnöt

2 kpl

Kieltäytymiset tietojenannosta

0 kpl

Valitusasiat

5.

Tietojen suojaaminen Eläketurvakeskuksessa

5.1 Salassapitovelvollisuus

Eläketurvakeskuksen käsittelemät henkilötiedot ovat salassa pidettäviä tietoja. Tietoja käsittelevät henkilöt ovat lakisääteisen salassapitovelvollisuuden alaisia ja lisäksi he allekirjoittavat erillisen vaitiolositoumuksen.

Eläketurvakeskuksen ja sen yhteistyökumppanin välille solmitaan salassapitosopimus, jos yhteistyökumppani saa sopimuksensa perusteella tietoonsa luottamuksellisia tietoja tai salassa pidettäviä henkilötietoja.

5.2 Tietoturva

Tietoturvallisuus kattaa järjestelyt, joilla pyritään varmistamaan tiedon saatavuus, eheys ja luottamuksellisuus.

Tietojenkäsittelyn turvaamisperiaatteita ovat ennaltaehkäisy, turvatoimien ajantasainen seuranta ja kehittäminen sekä tietojärjestelmien toiminnan ja käytön valvonta.

Eläketurvakeskuksen tietojärjestelmien koko elinkaaren ajan huomioidaan mahdolliset järjestelmien käyttöön kohdistuvat riskit ja toimitaan niiden ennaltaehkäisemiseksi.

Eläketurvakeskuksen tietoturvallisuuden toteutumista valvotaan pääasiassa teknisin menetelmin ja auditoinnein.

Vuonna 2020 parannettiin tietoturvaa laajentamalla kertakirjautumista ja vahvaa tunnistautumista eri palveluihin. Käytössä oleviin pilvipalveluihin tehtiin riskikartoitukset ja korjattiin niissä havaitut huomiot. Lisäksi parannettiin sähköpostin tietoturvaa sekä pääkäyttäjäoikeuksien hallintaa.

5.3 Henkilötietojen käytönvalvonta

Henkilötietojen käytönvalvonnan tavoitteena on turvata tietosuojan toteutuminen. Valvonnalla pyritään varmistamaan Eläketurvakeskuk-

sen henkilörekisteritietojen käyttö vain työtehtäviä varten. Tavoitteena on väärinkäytösten ennaltaehkäisy neuvonnan ja ohjeistuksen avulla. Käytönvalvonnan tavoitteena on lisäksi lujittaa rekisteröityjen ja työeläkejärjestelmän toimijoiden luottamusta Eläketurvakeskuksen hyvään rekisterinpitotapaan.

Henkilötietoja sisältävien rekisteritietojen käyttöä valvotaan päivittäin tietojärjestelmien tuottamien lokitietojen perusteella. Valvonta kattaa Eläketurvakeskuksen, työeläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen muiden asiakkaiden henkilökäyttäjien tekemät rekisterikyselyt. Eläketurvakeskus valvoo erikseen sovittaessa myös työeläkelaitosten rekisterinpitäjänä hallinnoimien rekisteritietojen käyttöä.

Vuonna 2020 Eläketurvakeskus pyysi lisäselvityksiä 136 rekisterikyselystä. Henkilötietojen käytönvalvonnassa havaittiin muutamia poikkeamia henkilötietojen käsittelyssä, joiden vuoksi on kehitetty toimintatapoja.

5.4 Käyttövaltuudet

Eläketurvakeskuksessa käyttövaltuuksia myönnetään vain työtehtävien perusteella. Asemaan perustuvia käyttövaltuuksia ei myönnetä.

Työntekijällä on aina yksilöivä käyttäjätunnus, mikäli käyttövaltuudet oikeuttavat henkilötietojen käsittelyyn.

Käyttövaltuustilauksia voivat tehdä vain nimetyt käyttövaltuusvastavat. Käyttövaltuuksien toteuttamiseen vaaditaan aina kirjallinen tilaus.

Kaikkien Eläketurvakeskuksen työntekijöiden käyttövaltuudet tarkastetaan vuosittain. Työntekijän työtehtävän vaihtuessa tarpeettomat käyttövaltuudet poistetaan. Pitkien poissaolojen ajaksi (esimerkiksi perhevapaat) työntekijän käyttövaltuudet keskeytetään.

Vuonna 2020 parannettiin käyttövaltuushallinnan kattavuutta ja yksinkertaistettiin käyttäjäkannan rakennetta.

5.5 Tiedonhallinta ja henkilötietojen elinkaari

Tiedonhallinnassa on kyse käytännöistä, joiden avulla tieto löytyy ja on käytettävissä koko tiedon elinkaaren ajan aina tiedon syntymisestä sen hävittämiseen asti.

Eläketurvakeskuksessa ylläpidetään vuosittain tiedonohjaussuunnitelmaa, joka sisältää paperiasiakirjojen ja sähköisessä muodossa olevien asiakirjojen säilytysajat ja -tavat.

Tiedonohjaussuunnitelmassa ohjataan myös vanhentuneiden asiakirjojen hävittämistä. Tiedonohjaussuunnitelman säilytysajat ovat minimisäilytysaikoja. Asiakirjoja ei hävitetä ennen kuin asia, johon ne liittyvät, on käsitelty loppuun ja asiakirjat ovat tulleet tarpeettomiksi.

5.6 Henkilöstön tietosuojakoulutus

Tietosuoja-asiat ovat osa Eläketurvakeskuksen uusien työntekijöiden sekä perhevapailta palaavien perehdytysprosessia. Lisäksi kaikilta työntekijöiltä edellytetään osallistumista säännöllisesti järjestettäviin tietosuojakoulutuksiin.

Vuonna 2020 jatkettiin tietojenkalasteluviestien tunnistamiseen liittyvää koulutusohjelmaa.

6.

Henkilötietojen käsittely Eläketurvakeskuksen tehtävissä

Eläketurvakeskus vastaa työeläkejärjestelmän yhteisten tietojärjestelmien sisällöstä ja hoitaa ja kehittää niihin liittyvää ilmoitusliikennettä ja rekisteripalveluita yhdessä työeläkelaitosten ja Arek Oy:n kanssa. Arek Oy on Eläketurvakeskuksen ja työeläkelaitosten yhteinen IT-palveluyhtiö.

Lisäksi Eläketurvakeskus vastaa muun muassa ulkomaantyön vakuuttamisen, ulkomaisen eläkkeen hakemisen ja vakuuttamisen valvonnan palveluista sekä työeläkevakuuttamiseen liittyvästä tilasto-, tutkimus- ja suunnittelutoiminnasta.

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on myös luovuttaa keskitetysti työeläkejärjestelmän tietoja niille viranomaisille ja sosiaaliturvaa hoitaville tahoille, joilla on laissa säädetty oikeus näiden tietojen saamiseen.

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on edistää työeläkelaitosten yhteistyötä muiden laitosten ja viranomaisten välillä. Lisäksi Eläketurvakeskus osallistuu suomalaisen työeläkejärjestelmän ja ulkomaisten laitosten välisen sähköisen tietojenvaihdon kehittämiseen.

6.1 Käsittelyn lainsäädännölliset perusteet

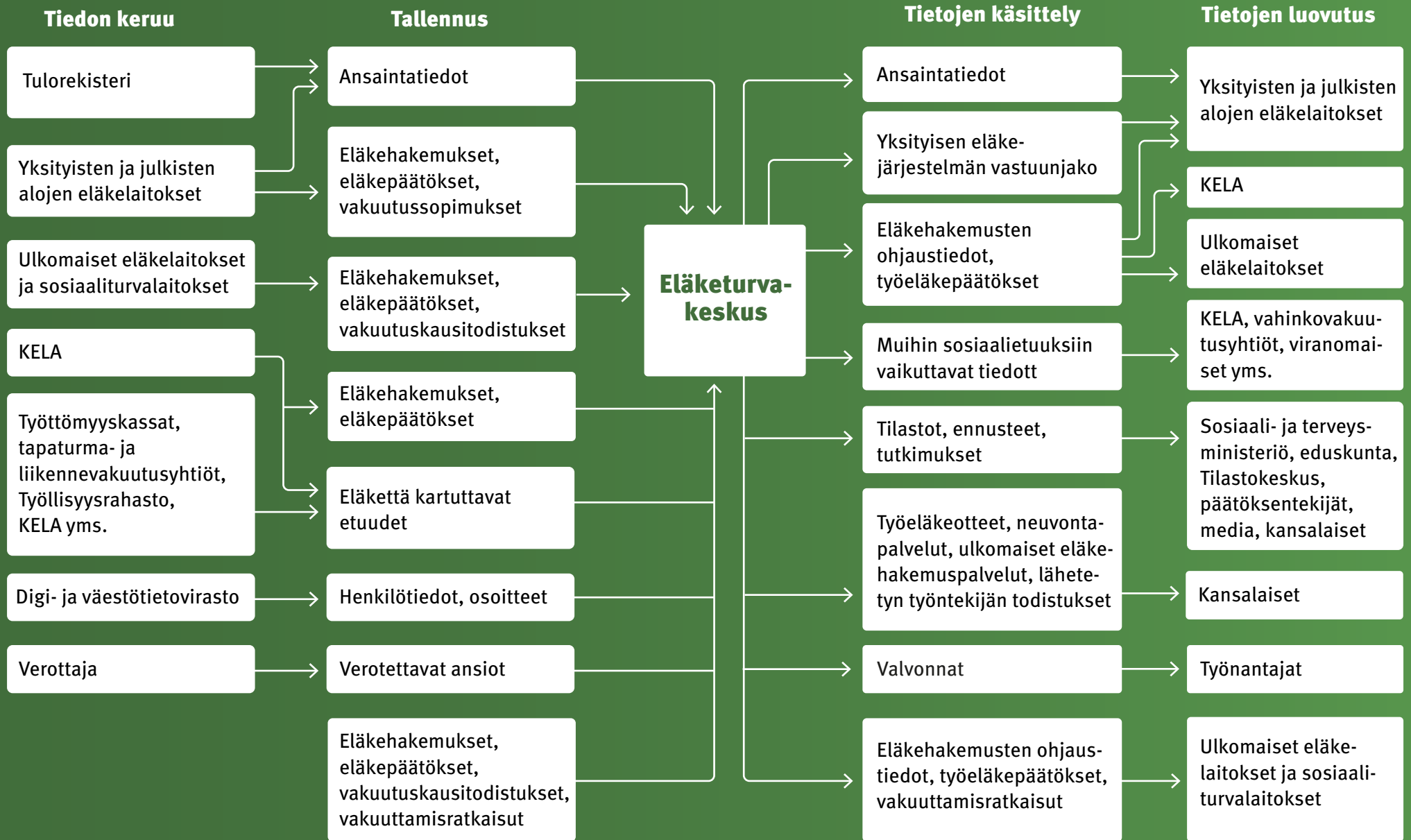
Henkilötietojen käsittely Eläketurvakeskuksessa perustuu ensisijaisesti lakiin Eläketurvakeskuksesta (ETKL 2 §), jonka mukaan Eläketurvakeskuksen tulee huolehtia laissa sille määrättyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavista rekistereistä ja työeläkelaitosten tarvitsemien tietojen saatavuudesta.

Lisäksi työeläkelaeissa on säädetty Eläketurvakeskuksen tehtävistä tarkemmin.

Osa Eläketurvakeskuksen lakisääteisistä tehtävistä on EU:n sosiaaliturva-asetuksen, sen täytäntöönpanosta annetun asetuksen ja Suomen tekemien sosiaaliturvasopimusten mukaisia yhteislaitostehtäviä.

Eläketurvakeskuksen omien työntekijöiden henkilötietojen käsittely perustuu ensisijaisesti työsopimuslakiin.

ETK:n tehtävät tietologistiikassa

6.2 Eläketurvakeskuksen henkilörekisterit

Eläketurvakeskus on usean henkilörekisterin rekisterinpitäjä. Rekisterit on perustettu työeläkeasioiden toimeenpanon ja Eläketurvakeskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista varten.

Lisäksi Eläketurvakeskus ylläpitää erilaisia tuki- ja taustarekistereitä lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi ja työnantajavelvoitteiden täyttämistä varten.

Rekisteri	Käyttötarkoitus
Ansaintarekisteri	Työeläkelakien mukainen tietojenanto vakuutetuille henkilöille heidän eläkeoikeudestaan ja tulevan eläkkeen määrästä sekä eläkeasioiden hoito, vakuuttamisen valvonta, ulkomaan työn vakuuttaminen, neuvontatyö ja lainsoveltamisasiat
Asiakaspalvelun rekisterit	Asiointiajan varaaminen ja asiakaspalvelutehtävät ulkomaantyön vakuuttamisessa, ulkomaisen eläkkeenhakemisessa, vakuuttamisen valvonnassa ja eläkeneuvonnassa
Asianhallinta- ja asiakirjahallintarekisterit	Lakisääteisen eläketurvan hoitaminen, vakuuttamisen valvonta, ulkomaan työn vakuuttaminen, lainsoveltamisen neuvonta ja tietojenanto
EESSI Sanomarekisteri	EESSI-liikenteessä hoidettavien työeläkeasioiden toimeenpano ja työeläkevakuutettujen ja viranomaisten asiakaspalvelu
Eläkehakemus- ja eläkepäätösrekisterit	Eläkkeenhakemista ja eläkepäätöstietoja koskevat tiedot lakisääteisen eläketurvan hoitamiseen, työeläkevakuutettujen asiakaspalvelu ja tietojen luovutus viranomaisille ja muille tietojensaantiin oikeutetuille tahoille etuuskäsittelyyn
EU-eläkejärjestelmä	EU-, ETA- ja sosiaaliturvasopimusmaihin lähetettävien eläkehakemusten käsittely, eläkkeensaajia koskevaan tietojenvaihtoon maiden välillä ja maksamattomien vakuutusmaksujen perintään liittyvät tehtävät
Henkilörekisteri	Rekisteröityjen perustiedot ja lakisääteisen eläketurvan hoitaminen
Kustannustenjakorekisteri	EU-virkamiesten eläkeoikeuksien siirtomäärän laskenta, työeläkkeiden kustannustenjaon laskenta ja työeläkelaitosten kustannustenjakoa varten toimittamien tietojen tarkastaminen. Lisäksi Eläketurvakeskuksen antamat päätökset EU-virkamiesten siirtomääristä ja kustannustenjaosta
Työnantajan TyEL-vakuuttamisvelvollisuuden valvonta	Työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden valvonta ja valvonnassa havaittujen vakuuttamisen laiminlyöntien korjaaminen
Työnantaja- ja vakuutusrekisteri	Työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden valvonta, työsuhdeselvittely sekä vakuutuksen olemassaolon selvittely ja neuvonta
Ulkomaantyön vakuuttamisen käsittelyjärjestelmä	EU/ETA-maihin, Sveitsiin tai sosiaaliturvasopimusmaahan lähtevän työntekijän sosiaaliturvan määräytymistä koskevat ratkaisut. Lähetetyn työntekijän todistuslomakkeen tuottaminen
UM-henkilötietorekisteri	Eläkehakemusten käsittely ja toiseen maahan maksettavien työeläkkeiden liikamaksujen estäminen
Vakuutuskaudet ja vakuutuskausitodistusarkisto	EU-eläkkeen laskenta, toisen EU-maan odotusajan laskenta tai vakuutushistorian täydentäminen, ja eri maiden viranomaisten välinen tietojenvaihto
Yrittäjän YEL-vakuuttamisvelvollisuuden valvonta	Yrittäjien vakuuttamisvelvollisuuden ja vapautusten valvonta

6.3 Käsiteltävät henkilötiedot

Eläketurvakeskus käsittelee tehtävissään seuraavia henkilötietoja:

Henkilötietoryhmä	Sisältää muun muassa tiedot
Perustiedot	Nimi, henkilötunnus, osoite- ja muut yhteystiedot, kansalaisuus, äidinkieli
Perhesuhdetiedot	Lasten/huollettavien ja vanhempien tiedot
Maksuliikennetiedot	Tilinumero ja pankkien yhteystiedot
Työskentely- ja ansaintatiedot	Työskentelyä ja ammatinharjoittamista koskevat tiedot, työeläkettä kerryttävät palkattomat ajat ja sekä apurahansaajien tiedot
Työeläketiedot	Työeläkettä koskevat hakemus- ja päätöstiedot
Muut korvaustiedot	Kelan eläkkeisiin ja muihin etuuksiin liittyvät tiedot sekä liikenne- ja tapaturmakorvauksia koskevat tiedot
Ulkomaiset vakuutus- ja työskentelytiedot	Ulkomaiset perustiedot (nimi, osoite, vakuutusnumero jne.), lähetetyn työntekijän todistusasiat sekä ulkomaiset eläkehakemus- ja päätöstiedot
Verotiedot	Verohallinnolta saadut vero- ja työnantajatiedot
Yritystiedot	Kaupparekisteristä saatavat yritystä koskevat tiedot sekä maksuhäiriötiedot
Asioiden käsittelyä koskevat tiedot ja asiakirjat	Asian käsittelyn tilaa koskevat tiedot ja asiaan liittyvät asiakirjat
Suojaustiedot	Turvakielto ja mahdolliset tietojenantokiellot
Lokitiedot	Henkilötietojen käsittelyssä syntyvät tiedot: käsittelijä, käsittelyn kohde, ajankohta ja toimenpiteet
Tietojen antoa koskevat tiedot	Tiedot organisaatioista, joille Eläketurvakeskus on luovuttanut rekisteröityjä koskevia ansainta- ja eläketietoja

Eläketurvakeskus käsittelee EU:n tietosuoja-asetuksen ja muun erityislainsäädännön tarkoittamia arkaluonteisia tietoja lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi. Käsiteltävät arkaluonteiset tiedot koskevat pääasiassa henkilöiden terveydentilaa, ja niitä tarvitaan työkyvyttömyyseläke- ja kuntoutusratkaisuissa.

6.4 Tietojen saaminen

Eläketurvakeskuksella on lakisääteinen oikeus saada tehtäviensä hoitoa varten henkilötietoja:

- työnantajalta tai muulta työn teon perusteella korvausta maksavalta
- lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta
- viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan
- lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulta ammattihenkilöltä tai terveydenhuollon toimintayksiköltä silloin, kun henkilö hakee eläkettä.

Tietoja saadaan muun muassa näistä tietolähteistä:

- Digi- ja väestötietovirasto (entinen Väestörekisterikeskus)
- työeläkelaitokset
- EU- ja ETA-maiden sekä Sveitsin eläkelaitokset
- sosiaaliturvasopimusmaat
- Kansaneläkelaitos (Kela)
- Verohallinto/tulorekisteri
- Opetushallitus/KOSKI-tietovaranto
- rekisteröidyt.

Henkilötietojen käsittely Eläketurvakeskuksen rekistereissä edellyttää, että henkilön perustiedot on ensin rekisteröity. Eläketurvakeskus saa henkilöiden perustiedot Digi- ja väestötietovirastolta. Vuosittain henkilörekisteriin lisätään uusi ikäluokka, jolle voi tulla työeläkettä kerryttäviä ansioita seuraavalle vuodelle. Vuonna 2020 rekisteriin lisättiin vuonna 2004 syntyneet henkilöt.

Työeläkejärjestelmän yhteiset palvelut toteuttaa Arek Oy. Ansiotiedot Arekin ylläpitämään ansaintajärjestelmään on vuodesta 2019 alkaen saatu kansallisen tulorekisterin kautta. Yrittäjien ja maatalousyrittäjien työtulot saadaan edelleen työeläkelaitoksista.

Erilaisten palkattomien etuuksien ilmoittajatahoja on useita. Kela välittää eräitä kansaneläketietoja, erilaisia etuustietoja sekä vakuuttamistietoja Eläketurvakeskukselle työeläkejärjestelmän käyttöön. Tietoja välitetään kansaneläkkeistä, perhe-eläkkeistä, takuueläkkeistä, sairaus- ja osasairauspäivärahasta, kuntoutuksesta, kuntoutusrahasta, työttömyysturvasta ja opintotuesta. Eläkettä kartuttaviin palkattomiin etuuksiin Kela ilmoittaa Eläketurvakeskukselle sairauspäivärahatie-

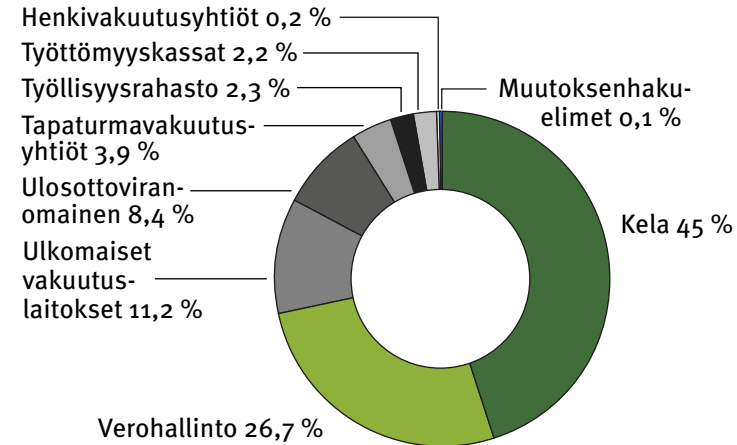
toja, vanhempainetuuksia, kotihoidontukitietoja, työttömyysetuuksia ja ulkomaisia tutkintotietoja.

Työttömyyskassat ilmoittavat Eläketurvakeskukselle ansioon suhteutettuja työttömyyspäiväraha- ja vuorottelukorvaustietoja. Tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt ilmoittavat erilaisia ansioon suhteutettuja tapaturmaetuksia ja päivärahoja. Työllisyysrahasto ilmoittaa aikuiskoulutustukitietoja ja työeläkelaitokset erilaisia työeläkelakien mukaisia kuntoutusetuuksia. Eläkettä kartuttavat kotimaiset tutkintotiedot on vuodesta 2019 alkaen saatu Opetushallituksen alaisesta KOSKI-tietovarannosta.

6.5 Palvelut viranomaisille ja lakisääteisiä tehtäviä hoitaville toimijoille

Eläketurvakeskus luovuttaa henkilötietoja vain lainsäädäntöön perustuvien tiedonsaantioikeuksien sekä luovutusvelvoitteiden ja -oikeuksien mukaisesti.

Tietojenantopalvelut viranomaisille

Suurimmat tietojen käyttäjät ovat työeläkelaitokset. Sen lisäksi Eläketurvakeskus luovuttaa tietoja eri viranomaisahoille. Eniten tietojen vaihtoa on Kelan, ulkomaisten vakuutuslaitosten ja Verohallinnon kanssa.

Viranomaisille ja lakisääteisiä tehtäviä hoitaville toimijoille tarjotaan tietoja useiden erilaisten palveluiden välityksellä. Suuri osa tiedoista välitetään niin sanotun otepalvelun kautta. Otteita on eri sisältöisiä sen mukaan, mihin tietoihin kullakin viranomaisella on oikeus.

Kattavin on työsuhdeote, joka sisältää työnantajätietoja, vakuutuksen myöntäjätietoja, henkilön ansiohistorian sekä eläkekertymätietoja. Lisäksi otteella näkyvät eri tahojen myöntämät eläkettä kartuttavat sosiaalietuudet (ns. palkattomat jaksot).

Työeläkeote on ensisijaisesti vakuutetulle itselleen tarkoitettu dokumentti työhistoriasta, mutta sitä tarjotaan suppeampana versiona myös viranomaiskäyttöön. Viranomaisille näytetään työeläkeotteella työnantaja- ja ansiotietoja sekä työskentelyaikoja. Otteella näkyvät

myös palkattomat etuudet.

Suppein otemuoto on viranomaisote, jolla näytetään vain tuoreita työnantajätietoja ja mahdollisia eläketietoja.

Yllä mainitut palvelut tullaan jatkossa korvaamaan yhdellä sanomamuotoisella viranomaispalvelulla. Tietojen saannin laajuus riippuu viranomaisen oikeudesta kyseisiin tietoihin. Viranomaisia palvellaan myös manuaalisesti käyttöliittymän kautta, jos kysyntävolyymit ovat vähäiset.

Vanhuuseläkeikää lähestyvien hakemuspalvelusovellus tuottaa Kelalle aineiston 65-vuotiaista henkilöistä, joilla on ansaintarekisterissä eläkkeeseen oikeuttavaa työeläkelakien mukaista työskentelyä.

Viranomaisille ja muille sosiaaliturvaa tai vakuutuksia hoitaville tahoille tarjotut rekisteripalvelut vuonna 2020:

Toimija	Luovutetut tiedot	Määrä	Toimija	Luovutetut tiedot	Määrä
Kela	Työeläkehakemus- ja päätöstietoihin sekä valitukseen liittyvät kyselyt	857 100	Haastemiehet	Viranomaisote (viimeisen työnantajan nimi- ja osoite-tiedot)	5 400
	Vanhuuseläkeikää lähestyvien hakemuspalvelu	65 700	Ulosottolaitos	Viranomaisote (työnantaja-, ansio- ja eläketietoja)	330 500
	Työeläkearviot työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeestä	152 600	Henkivakuutus-yhtiöt	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymä-tietoja)	8 700
	Yrittäjien ja maatalousyrittäjien työtu-lotiedot	622 000		Eläkehakemus- ja päätöstiedot	7 500
	Työeläkeotteet (työnantaja- ja ansio-tietoja sekä työskentelyaikoja)	134 000	Työllisyysrahasto	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymä-tietoja)	89 000
	Ulkomaisiin vakuuttamis- ja eläkeasioi-hin liittyvät palvelut	20 000	Liikenne- ja tapaturma-vakuutusyhtiöt	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymä-tietoja)	85 900
	Verohallinto	Työkyvyttömyyseläketiedot		166 400	Yrittäjien työtulotiedot
Harmaan talouden torjuntaa varten annettavat työnantajaa ja vakuutuksia koskevat tiedot		338 300	Työntekijäin ryhmähenki-vakuutuspooli	Ilmoitus kuolintiedoista	2 600
Työnantajan vakuutustiedot Palkka.fi -palvelulle		548 200		Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymä-tietoja)	1 300
Ulkomaiset vakuutuslaitokset	Henkilötietojen vaihto	430 000	Työeläkeasioiden muutoksenhaku-lautakunta	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymä-tietoja)	4 600
	Lähetetyt työntekijän todistukset (=A1-todistukset)	12 000		Eläkepääätös- ja asianhallinnan tietojen kyselyt	700 kpl
Työttömyyskassat	Työeläkeote (työnantaja- ja ansiotietoja sekä työskentelyaikoja)	86 200			

Muita toimijoita, joilla on lakisääteinen oikeus tietojen saantiin tehtäviensä hoitamiseksi ovat muun muassa: vakuutusosasto, aluehallintoviranomaiset, terveydenhuollon viranomaiset, tapaturmavakuutuskeskus, työ- ja elinkeinotoimistot, Valvira, velkaneuvojat, oikeusaputoimistot/edunvalvonta, poliisi, rajavartiolaitos ja tulli.

Tiedot luovutetaan yleensä teknisen käyttöyhteyden välityksellä. Jos tietopyyntöjen määrä on vähäinen ja epäsäännöllinen, tietoja voidaan luovuttaa myös suojatulla sähköpostilla.

6.6. Tulorekisterin ja EESSI-liikenteen käyttöönoton vaikutukset tietovirtoihin

Työnantajat ilmoittavat ansaintatiedot ainoastaan tulorekisteriin. Työeläkeala hakee tiedot tulorekisteristä yhteiseen ansaintajärjestelmään. Ansaintajärjestelmän tietoja käytetään työeläketurvan toimeenpanon tehtävissä.

Eläketurvakeskus osallistui vuonna 2020 tulorekisterihankkeen seuraavan vaiheen (eläke- ja etuustiedot) valmisteluun.

Eläketurvakeskus aloitti työeläkealalla ensimmäisenä EU:n laajuisen EESSI-sanomaliikenteen (EESSI= Electronic Exchange of Social Security Information) lähetettyjä työntekijöitä koskevien tietojen osalta syyskuussa 2020. Eläkkeiden, rajat ylittävän perinnän ja horisontaalisten (mm. henkilötietoja koskevien) tietojen EESSI-liikenne käynnistyi joulukuussa 2020 ja koski työeläkealalla Eläketurvakeskuksen lisäksi myös työeläkevakuuttajia.

EESSI-liikenteen myötä ulkomaisten sosiaaliturvaviranomaisten kanssa vaihdetaan tietoja paperimuotoisen liikenteen sijasta EESSI-järjestelmän kautta. Tietojen vaihto EESSI-järjestelmässä on mahdollista niiden maiden kanssa, jotka ovat kyseisessä (esim. vanhuuseläkehakemus) asiassa ilmoittaneet olevansa mukana EESSI:ssä. Eläketurvakeskus joutuu jatkamaan paperimuotoista tietojen vaihtoa niiden maiden kanssa, jotka eivät vielä ole EESSI-liikenteessä.

EESSI:n siirtymävaihe on vielä käynnissä ja kaikkien jäsenmaiden on siirryttävä EESSI-liikenteeseen 6 kk kuluessa siitä, kun kunkin liiketoimintaprosessin osalta 80% jäsenmaista on ilmoittanut aloittaneensa

EESSI-liikenteen. Näillä näkymin esimerkiksi eläkehakemusasioissa kaikkien maiden tulisi olla EESSI-liikenteessä vuoden 2022 alkupuolella.

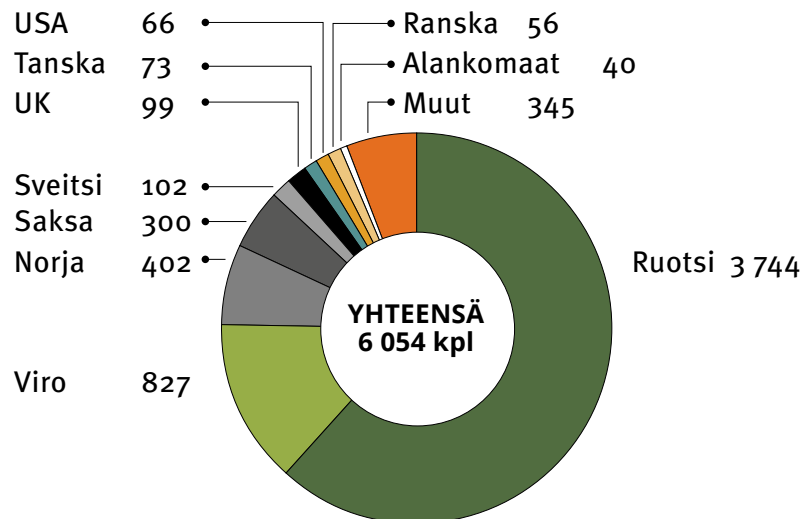
6.7 Eläkkeet ulkomailta

Eläketurvakeskus toimii yhdyslaitoksena, kun Suomessa asuva hakee eläkettä EU/ETA-maasta, Sveitsistä tai sosiaaliturvasopimusmaasta.

Eläketurvakeskus saa ulkomaiden eläkkeitä koskevat hakemukset joko suoraan eläkkeenhakijalta, suomalaiselta työeläkelaitokselta tai Kelasta. Eläketurvakeskus kokoaa tarvittavat tiedot yhteen, ja toisen maan eläkettä koskeva hakemus välitetään kyseessä olevan maan eläkeviranomaiselle.

Ulkomainen eläkeviranomainen lähettää eläkepäätöksensä suoraan eläkkeenhakijalle ja myös Eläketurvakeskukseen. Eläketurvakeskus rekisteröi eläkepäätöstiedot ja välittää päätökset edelleen työeläkelaitokseen ja Kelaan.

**Jaetut eläkehakemukset maittäin vuonna 2020
– volyymeiltään 10 suurinta (TOP10)**

6.8 Ulkomaantöön vakuuttaminen

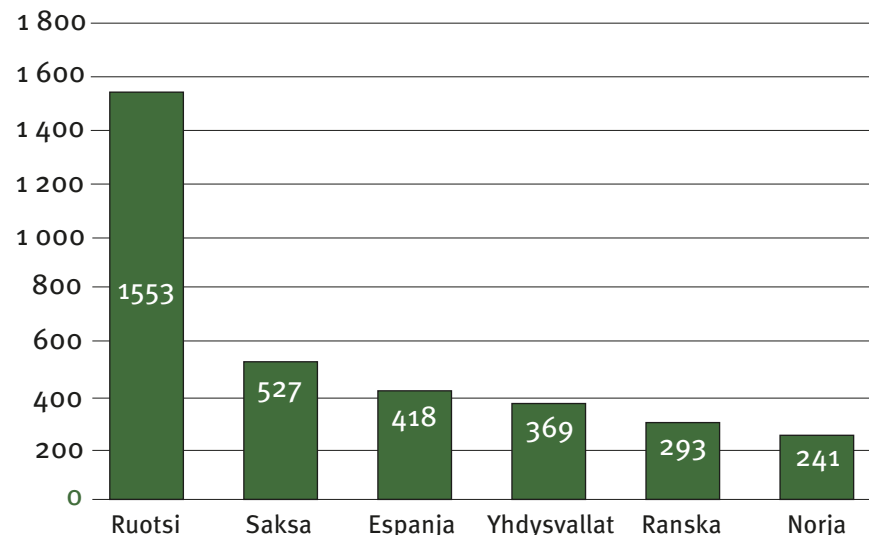
Suomen kansalaisuus, suomalainen työnantaja tai verojen maksaminen Suomeen eivät automaattisesti tarkoita Suomen sosiaaliturvaan kuulumista ulkomaantöön aikana.

Ulkomailla työskentelevä kuuluu pääsääntöisesti työskentelyvaltionsa sosiaaliturvan piiriin. Tällöin kaikki kyseisessä maassa vaadittavat sosiaaliturvamaksut maksetaan työskentelymaahan, josta on oikeus saada kyseisen maan lakien mukaiset sosiaaliturvaetuudet.

Eläketurvakeskuksen ulkomaantöön vakuuttamistoiminnossa käsitellään vuosittain noin 12 000 hakemusta, joiden perusteella Eläketurvakeskus antaa A1-todistuksen Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta. Hakemuksen Eläketurvakeskukselle voi toimittaa työntekijä, työnantaja tai yrittäjä.

Eläketurvakeskus lähettää A1-todistuksen työntekijälle, työnantajalle ja ulkomaan laitokselle. Lisäksi tieto ratkaisusta lähetetään Kelalle ja työeläkelaitokselle.

**Annetut A1-todistuksen maittäin
– vuoden 2020 suurimmat volyymit:**

6.9 Työnantaja- ja yrittäjävalvonta

Eläketurvakeskus valvoo työntekijän eläkelain ja yrittäjän eläkelain mukaista työeläkevakuuttamista. Valvonnan tavoitteena on turvata sekä työntekijöille että yrittäjille heille lain mukaan kuuluva eläketurva.

Työnantajien ja yrittäjien asettaminen vakuuttamiseen liittyvien velvoitteiden suhteen yhdenvertaiseen asemaan edistää yritysten välistä tasavertaista kilpailua ja ehkäisee harmaata taloutta. Vakuuttamisen valvonta myös tukee eläkelaitosten vakuutusten hoitoa ja vakuutusmaksujen perintää ja siten osaltaan turvaa työeläkejärjestelmän rahoituspohjaa.

Vakuuttamisvelvollisuuden valvonta on lakisääteinen tehtävä, jonka hoitamista varten Eläketurvakeskuksella on laaja tietojensaantioikeus. Vuosittain vertaillaan verohallinnolle sekä tulorekisteriin ilmoitettuja tietoja ja työeläkejärjestelmälle ilmoitettuihin palkka-/ansiotietoihin noin 10 000 työnantajasta ja noin 180 000 yrittäjästä. Valvonnan lopputuloksena Eläketurvakeskus korjauttaa noin 8 000 työntekijän puutteellisen eläketurvan ja 700 yrittäjän eläkevakuuttamisen.

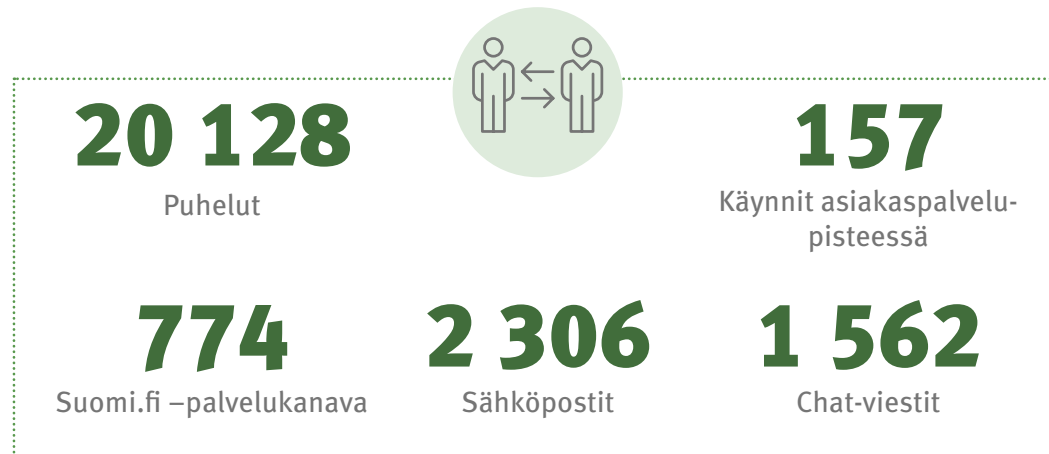
6.10 Muut työeläketurvan toimeenpanon palvelut

Eläketurvakeskus käsittelee työeläkehakemukset, joissa hakijalla tai edunjäntäjällä ei ole työeläkelakien alaista työskentelyä. Näissä tapauksissa hakemuksiin annetaan hylkäävä päätös. Mikäli eläkehakemuksen käsittelyssä käy ilmi, että hakijalla on työeläkekertymää, ohjataan hakemus vakuuttaneen työeläkelaitoksen ratkaistavaksi.

Eläketurvakeskuksen tehtäviin kuuluu myös ratkaista, tuleeko työ vakuuttaa työntekijän eläkelain, yrittäjän eläkelain vai maatalousyrittäjän eläkelain mukaan. Ratkaisusta annetaan asianosaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös.

Lisäksi Eläketurvakeskus toimii yhdyslaitoksena, kun kyse on EY-virkamiesten eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä.

Eläketurvakeskuksen asiakaspalveluun tulleiden yhteydenottojen ja käyntien lukumäärät vuonna 2020

6.11 Asiakaspalvelu

Eläketurvakeskuksen yhteinen asiakaspalvelu aloitti toimintansa maaliskuussa 2018. Asiakaspalvelussa neuvotaan ulkomaantyön vakuuttamisen, ulkomaisen eläkkeen hakemisen, vakuuttamisen sekä yleisen työeläkeneuvonnan palveluissa. Suomen työeläkettä koskeissa asioissa neuvontaa hoitavat ensisijaisesti työeläkelaitokset.

6.12 Tilasto-, tutkimus- ja suunnittelutoiminta

Eläketurvakeskus tuottaa vuosittain lukuisan määrän tilastoja, jotka ovat julkisia. Se tuottaa tilastoja myös kansainvälisille organisaatioille, kuten EU:lle, OECD:lle ja pohjoismaisille tilastoryhmille. Tilastot perustuvat työeläkejärjestelmän keskusrekistereihin ja rekisteritietoihin, jotka Eläketurvakeskus saa työeläkelaitoksilta, Kelalta, Digi- ja väestötietovirastolta, Tilastokeskukselta, Finanssivalvonnalta ja Tapaturmavakuutuskeskukselta.

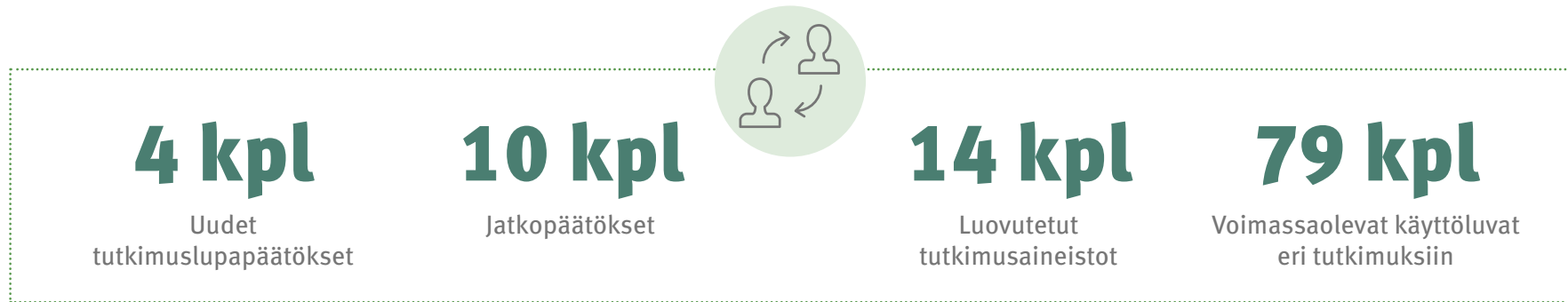
Tilastot julkaistaan summataason tietoina. Tilastotietokannassa tiedot julkaistaan noudattaen tietojen suojausohjeita, jotta yksittäiset henkilöt eivät ole tunnistettavissa.

Vuonna 2020 Eläketurvakeskus julkaisi kolme Suomen virallisen tilaston sarjaan kuuluvaa tilastoa ja kahdeksan muuta tilastoa, joissa käytettiin henkilötietoja.

Eläketurvakeskus luovuttaa henkilötason tietoja vuosittain Tilastokeskukselle ja Kevalle niiden lakisääteisiä tehtäviä varten. Kelan ja Eläketurvakeskuksen kesken vaihdetaan lakisääteisissä tehtävissä tarvittavia henkilötason tietoja. Tietojen pohjalta tuotetaan muun muassa Tilasto Suomen eläkkeensaajista.

Eläketurvakeskus tuottaa myös erilaisia ennusteita eläkkeensaajien määristä, eläkemenoista, eläkevastuista ja -maksuista sekä toimittaa erilaisia laskelmia ministeriöille, työryhmille ja etujärjestöille eläkejärjestelmän kehittämisen ja lainsäädännön valmistelun tueksi. Nämä aineistot tuotetaan siten, että henkilöt eivät ole tunnistettavissa eli henkilötiedot anonymisoidaan.

Tutkimusluvut ja tietojen luovutukset v. 2020

Lisäksi Eläketurvakeskuksella on lakisääteinen tehtävä tehdä toimi-alaansa liittyvää tutkimusta. Tutkimusta tehdään sekä ETK:ssa että ulkopuolisten kumppaneiden kanssa. Kumppaneita ovat esimerkiksi Kela, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), eläkelaitokset, taloustutkimuslaitokset ja yliopistot. Tutkimustoiminnassa käytetään muun muassa ETK:n rekisteriaineistoja kattavasti. Ulkopuoliset kumppanit voivat tietyin ehdoin saada anonymisoitua aineistoa käyttöönsä.

Eläketurvakeskus luovuttaa aineistoja tieteellisiin tutkimuksiin lainsäädännön mukaisesti. Tietojen luovutus vaatii aina tutkimusluvan. Tutkimusluvan saaminen edellyttää kirjallista hakemusta, tutkimussuunnitelmaa ja salassapitositoumuksia aineiston käyttäjiltä. Eläketurvakeskuksen rekisteritietoja luovutetaan 1.4.2020 alkaen myös niin sanotun toisiolain (laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä) säännösten mukaisesti Sosiaali- ja terveystietojen tietolupaviranomaiselle eli Findatalle.

7.

Tietosuojan kehittäminen

7.1 Eläketurvakeskuksen tietosuojan kehittämistarpeet

Merkittävin tietosuojan kehitystyö on eläketurvan toimeenpanoon käytettävien tietojärjestelmien lokituksen kehittäminen siten, että henkilötietojen käsittelyä eri tietojärjestelmissä voidaan valvoa tehokkaammin ja yhdenmukaisemmin.

Lokituksen kehittämisen lisäksi kehitetään asiakirjahallintajärjestelmää. Kehityskohteita ovat mm. asiakirjojen metatiedot ja säilytysaikojen määrittely, käyttövaltuuksien tarkempi rajaaminen ja osastojen toimintatapojen kehittäminen.

7.2 Työeläkealan yhteisten tietojärjestelmien kehittämistarpeet

Eläketurvakeskus on tehnyt yhdessä Arek Oy:n ja työeläkelaitosten kanssa selvityksen henkilötietojen säilyttämisestä työeläkealan yhteisistä tietojärjestelmistä. Selvityksessä kartoitettiin eri rekisterien ja muiden tietovarastojen tietojen käyttötarkoitukset ja määriteltiin tietojen säilytysajat. Vuonna 2020 tehtiin suunnitelma ja aikataulukus tieto-

jen poistamiseksi. Varsinaiset poistotoimenpiteet toteutetaan lähivuosina.

Työeläkealan yhteisten tietojärjestelmien henkilötietojen käytönvalvonnan tehtävien tukena tullaan hyödyntämään robotiikkaa. Sama toiminnallisuus on tarkoitus ottaa käyttöön Eläketurvakeskuksen omien järjestelmien käytönvalvonnassa lokituksen kehittämistöiden valmistuttua.

Eläketurvakeskus osallistuu työeläkealan yhteisiä testauskäytäntöjä ja testimateriaalia koskeviin selvityksiin.